

HANA SKRUŽNÁ

Přece je v tom nenechám

Drobná, energií nabitá dáma, která, přestože je dnes v důchodu, stále dochází na Český statistický úřad, kde pracuje už osmačtyřicet let. Tak, jako je věrná svému povolání, statistice, zrovna tak miluje svůj sport.

„Jsem bývalý klasický plavec,“ začala vzpomínání Hana Skružná. Původně plavala v Dynamu Praha, později nazvaném plavecký oddíl Slávie. Když v letech 1961 až 62 rekonstruovali bazén v Axe, „klasiku“ ukončila. Pár let poté, jí vzkázal Zdeněk Skružný po „skorošvagrově“, že shánějí někoho na plavání s ploutvemi. A tak v Tesle Hloubětín začala trénovat plavání s ploutvemi. Psal se rok 1963.

Podolí se otvíralo někdy v roce 1965. Když se plavecký areál stavěl, chodilo tam pomáhat množství brigádníků. Slíbili jim, že budou moci chodit plavat zadarmo. Nestalo se. Sliby chyby. Ale i tak byl nový plavecký areál pro všechny vodomily takovým nádherným svatostánkem. Jedna padesátka v hale, jedna venku a ještě venkovní skokanský bazén. A všechny bazény byly celoročně v provozu sedm dní v týdnu. Co víc si přát? To jsme trochu odbočili, když jsme si zavzpomínali na staré pražské bazény, spíše bazénky v lázních městských čtvrtí, v nichž jsme my, dříve narození pronikali do plaveckého umění. Bývalo tam dost temno a studeno, voda chladivá, chlórém nelákavě čpící. Aby také ne, vždyť bílý prášek chlórové desinfekce každý ostrážitý správce bazénu mohutně sypal do vody lopatkou, sypal ho i všude okolo po dlaždičkách, žlábkách přítokových a odtokových, po schodech. Tak se to dělalo léta letoucí. Nový areál v Podolí, to byla pane jiná káva. Tam však chodila Hanka trénovat jenom málo. Podolí vždy bylo a je doménou plavců. „Ploutvaři“ se tam ani teď nedostanou (a také na to nemají peníze). Hanka většinou trénovala v Praze 6, v bazénu Na Julisce.

„V roce 1969 jsem první jela na mistrovství Evropy v Rakousku. Po emigraci pražského trenéra Miloše Píkrta jsem se domluvila s Mirkem Šuhájkem, šéfem potápěčského klubu v České Lípě, že za klub sportovních potápěčů v České Lípě budu plavat,“ říká Hanka. „Jinak jsem trénovala dál v Praze, kde se dalo. Občas jsem s potápěči z České Lípy vyjela i „ven“ na závody – třeba do Holandska, Německa, Polska, kde jsem získávala i první mezinárodní zkušenosti. V roce 1970 se oddělilo plavání s ploutvemi v bazénu od orientačního potápění. Ještě na mistrovství Evropy v šedesátém devátém se

plavala trojkombinace, naposledy. V té době u nás bylo více oddílů, které jezdily na závody, než dnes. I v Praze bylo více klubů a dokonce se pořádali i Pražský přebor. Dneska jsme v Praze dva kluby – Pulec a Modrá hvězda, které se zabývají závodním potápěním.“

Závody

„V roce 1971 jsem se zúčastnila svého posledního mistrovství Evropy v plavání s ploutvemi v bazénu, které uspořádali Francouzi v Avignonu. Od té doby jsem se zúčastňovala již jen orientačních vrcholných závodů. V plavání s ploutvemi jsem závodila již jen za klub v České Lípě. V roce 1972 jsem z mistrovství Evropy v holandském Arnhemu přivezla 2 zlaté medaile (z toho jednu ve sjíždění s Alenou Kalčíkovou) a stříbrnou za dvojboj a druhé místo jsme obsadili i v národech. Bylo to poprvé co Rusové, vlastně tenkrát Sověti, „ostrouhali“ a museli si vyslechnout hymny svých soupeřů. Do té doby nikdy nechyběli na předních medailových místech.

Pražské závodění v ploutvích či v orientaci bylo obnoveno v roce 1973 založením klubu Aquacentrum. Od roku 1973 do roku 1977 se mistrovství světa ani Evropy nekonalo, plavaly se jenom srovnávací závody účastníků z tehdejších socialistických států. V roce 1977 bylo mistrovství Evropy po tříleté pauze opět v holandském Arnhemu, o rok později pak v rakouském Ossiachu. Od té doby „orientáři“ domů vozili medaile, sice ne vždy první místa, ale druhá nebo třetí místa byla. Na mistrovství Evropy, které se konalo na Sečské přehradě v roce 1979, jsem reprezentovala naposledy. Od té doby jsem plavala jen za klub, to už ten pražský. Dnes již jenom trénuji a rozhoduji,“ říká Hana Skružná. „Za své závodní období jsem získala desítky medailů z domova i ze závodů v zahraničí. V rámci reprezentace jsem získala 2 zlaté, 3 stříbrné a 2 bronzové medaile na různých mistrovstvích Evropy.“

Trenérka a rozhodčí

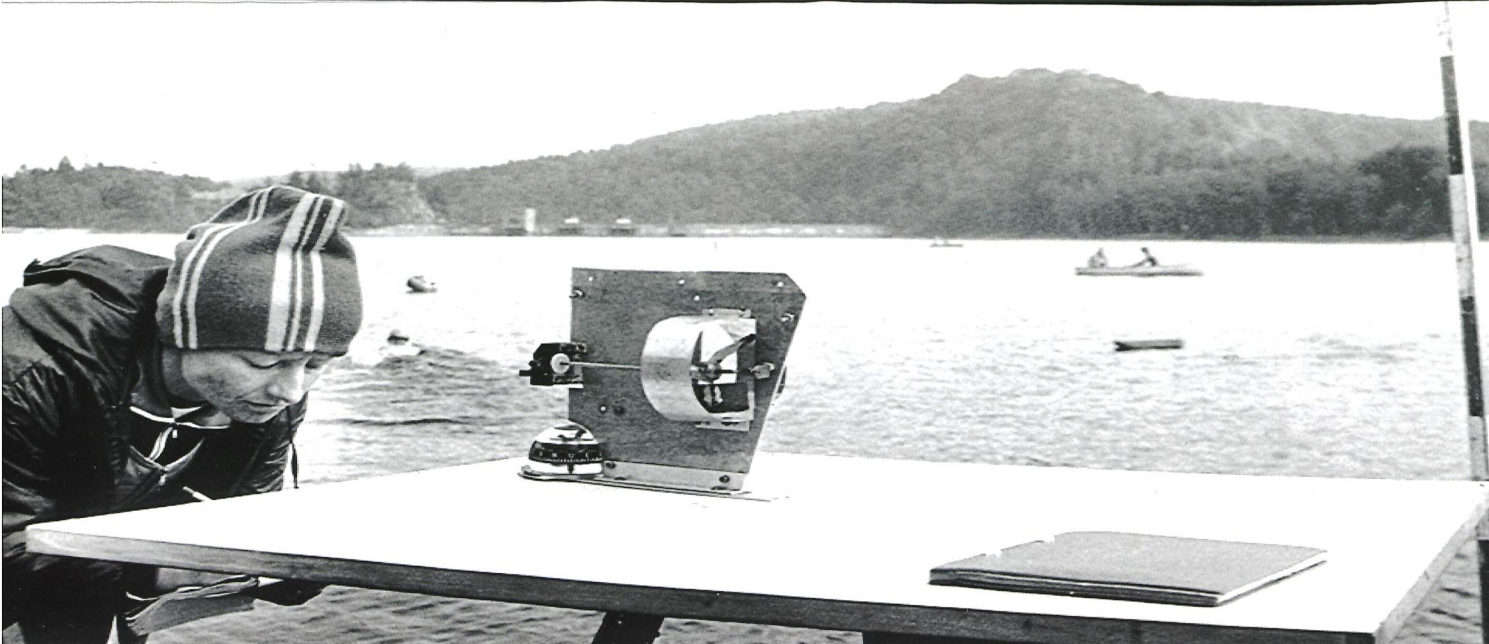
Pražské závodění v ploutvích či v orientaci, jak jsem již uvedla, bylo obnoveno v roce 1973 založením potápěčského klubu Aquacentrum. V něm se šlo několik absolventů plavecké školy, kteří již dále do plaveckého střediska nebyli vybráni. A s těmi jsem začínala svou trenérskou

První vlastní a vlastnoručně vyrobené orientační zařízení - soustředění reprezentantů - Orava 1966.

činnost. Těm jsem začala předávat své těžce získané zkušenosti. „S mládeží je sice hodně, ale hezké práce,“ směje se Hana Skružná. Je to náročné, a to nejen na čas. Je třeba se stále seznamovat s novými tréninkovými postupy, vymýšlet, jakým způsobem lze napravit chyby ve stylu závodníků, zabývat se stále se zlepšující technikou, která nejen v orientačním potápění hraje velkou roli. A co mne k trénování přivedlo? Já jsem trénovala většinou sama sebe. A tak jsem některé chyby musela udělat vícekrát, než jsem na to přišla, co udělat jinak.

Jak se dnes stát trenérem? Buď z bývalých závodníků, což by bylo logické, dnes se však více angažují rodiče dětí, které plavou. Ti pak většinou odkoukávají, co se kde plave a jak se kde trénuje. Dříve byly pořádány kurzy trenérů do III. třídy v rámci svazu, pro trenéry II. třídy to pak byly kurzy na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy. Aby se člověk stal trenérem I. třídy, na to už musí studovat minimálně čtyřsemestrální trenérský kurz na FTVS UK. Protože i na tyto činnosti je čím dále méně peněz, velká většina trenérů opravdu vzniká vtažením rodičů dětí do trénování. Tady

Zaměřování závodních tratí se od sedmdesátých let nezměnilo.

Píše se rok 1970 - krátké ploutve a na zádech láhev 12 litrů - to byla dřina.

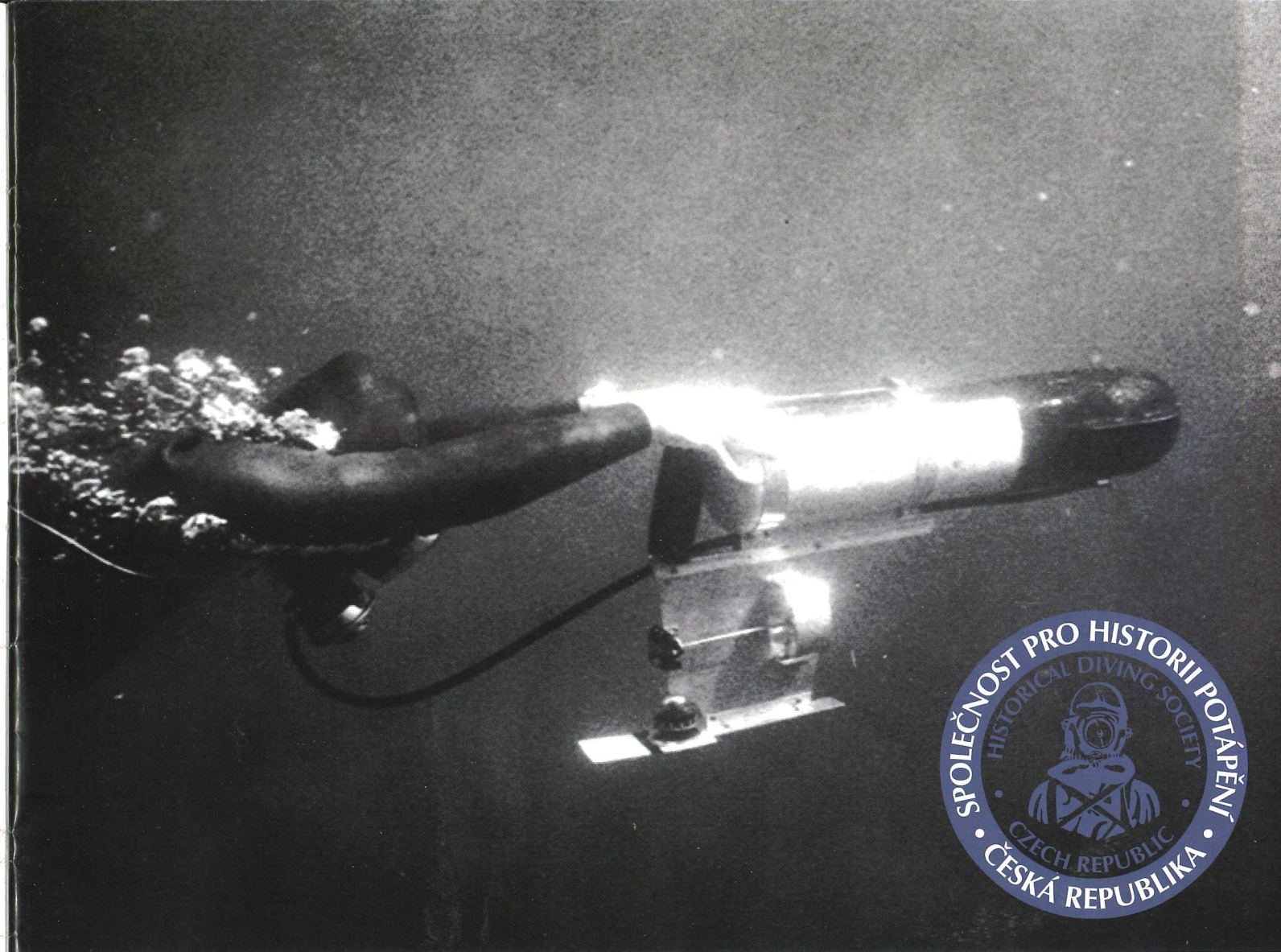
bych chtěla zmínit, že ne vše bylo dříve zcela špatné - např. ve střediscích vrcholového sportu bylo finanční zajištění jak trenérů, bazénů a v neposlední řadě i závodníků. Získat dnes sponzorské prostředky alespoň na bazén stojí všechny, kteří se snaží tyto prostředky zajistit, mnoho úsilí - nakonec je to stejně nejvíce na rodičích. A trenéři? Alespoň já to dělám zdarma, tzv. pro potěšení. Přitom firma, která například vyrábí sportovní potřeby pro tenis, či jiný sport, samozřejmě sponzoruje své sportovce či trenéry. Bohužel, to u potápění neplatí. Ještě více mě však mrzí zvláštní přístup: když jsme chtěli požádat o grant proto, aby mládež místo „fetu“ mohla sportovat. Se zlou jsme se potázali, protože nám bylo vysvětleno, že sport mládeže nepatří do protidrogové prevence. Ale k tomu není co dodat.

A jak se mladí k plavání s ploutvemi dostanou? Většinou dnes ty nejmenší přivedou rodiče nebo kamarádi, a když je to chytí a ještě k tomu se sejde dobrá parta přibližně stejně starých dětí, tak to spolu táhnou až do „dospěláckého“ věku. Prostě se zapálí pro věc. A kolem 15 let jim mnohdy přestane stačit plavat jenom tam a zpátky, zkrátka počítat kachličky, začnou

přemýšlet, zda by nebylo něco zábavnějšího a mnohdy i náročnějšího na „hlavu“. Od toho už je jen krůček k orientačnímu potápění. V orientaci se smí závodit až od 15 let a juniorský věk je do 21, což zrovna není nijak moc času na růst do úrovně světové špičky. Donedávna mladí závodili jen s dospělými. Bylo to do určité míry demotivující, protože trvá 3-5 let, než se „orientář“ začlení svými výkony mezi dospělé závodníky. Proto je velmi dobré, že i na mezinárodní úrovni jsou již organizovány vrcholné závody juniorů. Musím říci, že našim juniorům se na těchto závodech daří. Letos získali junioři 6 medailí na MEJ v Liberci a dokonce 2 juniorky (Tylová a Vilimová) získali ve sjíždění na ME seniorek zlatou medaili.

Na každých závodech jsou k vidění: muži a ženy, často v bílém a se jmenovkami, postávají a pocházejí, důležitě nahlížejí do desek, ještě důležitěji se radí... Bývá na ně pěkné podívání, to ano, a leckdo jim může jejich důležitost i závidět. Bez rozhodčích zkrátka není závodů. Ani těch potápěčských. Kdo dnes dělá rozhodčí?

Pokud vezmeme například orientaci, tak je to stále stejná parta lidí, která

Od poloviny sedmdesátých let se již „tlačí“ láhev se vzduchem před sebou (nahore). Vybavení našich dnešních závodníků (dole).

se ráda sejde pospolu, protože je to jediné, co je v chápání ostatních lidí, proč to dělají a co je u rozhodování drží. Například na Mistrovství Evropy v Liberci v roce 2010 si všichni museli vzít dovolenou, protože na refundaci nejsou vůbec peníze a stejně by je zaměstnavatelé neuvolnili. Peníze bohužel nejsou ani na pořádání školení nových či doškolení stávajících rozhodčích na vyšší třídy (to je ale stejné, jako jsem se zmínila u trenérů) i jako rozhodčí dnes začínají rodiče, kteří mají mezi závodníky své „ratolesti“. Postupně získávají zkušenosti na malých závodech, později absolvují kurz rozhodčích III. třídy. Jenže pravidla závodů hovoří přísnou, nekompromisní řečí, kvalifikace rozhodčích je přesně stanovena pro některé funkce na závodech. I tady se projevuje ten nedostatek financí k pořádání kurzů pro rozhodčí vyšších tříd, a tak zejména při pořádání mezinárodních akcí často organizátor řeší rébus, kde rozhodčí na tyto funkce sehnat.

Pořádání závodů je vůbec kapitola sama pro sebe. Některý klub, který chce uspořádat nějaké mistrovství, se nabídne za organizátora. Ale stává se, že vypíše tak velké startovné, že je pro mnohé kluby a závodníky neúnosné. Z těch, kteří by mohli přijet, kteří na to mají výkonově, jich pak přijede jenom malá část. Pak záměr klubu vydělat na závodech se obrátí jak proti této myšlence, protože klub nevydělá, tak proti úrovni závodu, neboť tam chybí mnohdy i dobří závodníci. Jak z toho? Mají kluby vydělávat na závodech? Přitom peníze chybí, to víme všichni. A situace se spíš zhoršuje. Naštěstí se vždy najde někdo, resp. některý klub, komu se peníze podaří sehnat, a přitom startovné dá jen ve výši nutných nákladů a získané sponzorské dary věnuje ve prospěch závodů. Těm skláním hlubokou poklonu.

„Proč to dál dělám?“ zamyslí se Hanka nad mou poslední otázkou. Když vidí ten zájem a nadšení mladých, které sport chytne a drží, tak jí to nedá, a jak říká: „Přece je v tom nenechám!“ „A jestli tu káru po nás někdo dál potáhne? Moc tomu nevěřím, ale snad se někdo najde,“ říká trochu smutně. „A to nejsem pesimistka, ale realistka,“ dodává.

S Hanou Skružnou rozmlouval Jan Eisenmann
Fotografie autor a archiv H.S.